

Evaluatie Rekenkamercommissies Parkstad Limburg

i.o.v. Bestuurscommissie Rekenkamercommissies Parkstad Limburg
30-10-2008

Etienne Lemmens
Peter Peeters
Jean-Paul Essers

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Doel en aanpak	3
3. Conclusies en aanbevelingen	5

Bijlage 1. Interne evaluatie Rekenkamercommissies Parkstad Limburg

Bijlage 2. Peer group review

De bijlagen kunnen op www.rekenkamercommissiesparkstadlimburg.nl opgehaald worden.

1. Inleiding

Bij de start van de rekenkamercommissies in het samenwerkingsverband Parkstad Limburg is afgesproken het functioneren na twee jaar te evalueren. De leden van de commissies van de gemeenten Heerlen, Voerendaal, Brunssum en Landgraaf en de WGR+-regeling Parkstad Limburg zijn medio 2006 geïnstalleerd. Dat betekent dat de evaluatie medio 2008 zal starten. Hieronder volgt de opzet hoe de rekenkamercommissies Parkstad Limburg de evaluatie willen uitvoeren. Deze opzet is door de bestuurscommissie van de rekenkamercommissies vastgesteld, na overleg met de griffiers van de deelnemende gemeenten.

In 2008 is het samenwerkingsverband uitgebreid met de rekenkamercommissie van de gemeente Schinnen. De werking van de rekenkamercommissie Schinnen binnen het Parkstadverband van rekenkamercommissies valt niet onder deze evaluatie.

We bedanken hierbij de leden van de peer group die de rapporten van de rekenkamercommissies hebben gereviewed, Arno Korsten, Jelly Smink en Jan Martens. Zij hebben in korte tijd hun expertmening gegeven over een respectabel aantal rapporten.

Hieronder behandelen we eerst doel en aanpak van de evaluatie. Daarna komen de resultaten van de evaluatie aan de orde. Tot slot eindigen we met de resultaten en de aanbevelingen.

De twee bijlagen bij dit eindrapport kunnen via www.rekenkamersparkstadlimburg.nl opgehaald worden.

2. Doel en aanpak

Doel

Het doel van deze evaluatie is inzicht te verschaffen in de volgende punten :

- werkwijze van de rekenkamercommissies Parkstad Limburg, waaronder de volgende aspecten : reglementen, onderzoeksprogrammering (proces van totstandkoming, inspraak), onderzoek (kwaliteit van uitvoering), rapporten (kwaliteit in termen van bruikbaarheid, kwaliteit en effect van de aanbevelingen), vergaderingen (efficiëntie, frequentie, vorm), communicatie (naar gemeenteraad, college, ambtelijk apparaat en burgers);
- constellatie en aard/wijze van samenwerking, waaronder de volgende aspecten : binnen en tussen de diverse commissies; tussen de bestuurscommissie en de diverse commissies; tussen servicecentrum en de diverse commissies; tussen bestuurscommissie en secretariaat; met de griffies van de verschillende gemeenten; met de verschillende raden; met de diverse colleges en ambtelijke apparaten;
- kwaliteit en bruikbaarheid van de rapporten.

De evaluatie moet eventuele leer- en verbeterpunten met betrekking tot de werkwijze en de constellatie van het samenwerkingsverband van de rekenkamercommissies Parkstad Limburg naar boven halen. De evaluatie levert een lijst van concrete verbeterpunten en – acties op voor de rekenkamercommissies.

De diverse gemeenteraden krijgen de evaluatie ter vaststelling/kennisname aangeboden. De colleges van B&W van de diverse deelnemende gemeenten krijgen de evaluatie ter kennisname aangeboden.

Aanpak

De evaluatie wordt als volgt uitgevoerd :

- zelfevaluatie, op basis van:
 - o deskresearch (verordeningen, reglementen en rapporten)
 - o enquête onder de interne en externe leden van de commissies

We hebben de zelfevaluatie op basis van de verordeningen, reglementen en de verschenen rapporten opgesteld en naar aanleiding van 18 vragen beantwoord (zie daarvoor bijlage 1). Tevens hebben we voor de beantwoording een kleine enquête, met 32 vragen onder andere rond de samenwerking binnen het verband van rekenkamercommissies, rondgestuurd aan de interne en externe leden (zie voor de vragen en een analyse van de antwoorden bijlage 1). In totaal zijn dat 12 interne leden (van de diverse gemeenteraden) en 7 externe leden. Daarvan hebben er in totaal 13 gerespondeerd.

- peer review met betrekking tot de kwaliteit van de onderzoeksrapporten: een externe groep van deskundigen geeft hun expertoordeel over de kwaliteit en bruikbaarheid van de uitgevoerde onderzoeken en rekenkamerrapporten. De peergroep bevat drie externe experts, namelijk Jan Martens, griffier van de gemeente Heerlen, Jelly Smink, secretaris van de rekenkamer van de gemeente Nijmegen en Arno Korsten, hoogleraar bestuursrecht van de Open Universiteit en de Universiteit van Maastricht.

De peergroep heeft in totaal 11 verschenen rapporten van de verschillende rekenkamercommissies bekeken. Deze commissie heeft de rapporten beoordeeld op een aantal aspecten die ook gelden voor de NVVR Goudvink prijs voor het beste rekenkamerrapport. Tevens is door Jan Martens aan de griffiers van de andere deelnemende gemeenten gevraagd om een indruk te geven van de bruikbaarheid van de rapporten.

Met deze aanpak hebben we getracht de gestelde doelen van de evaluatie te behalen.

3. Conclusies en aanbevelingen

Hieronder volgen de belangrijkste conclusies van de interne evaluatie en de expertmening van de peergroup. Uit de evaluatie komen meer conclusies, maar deze leiden tot aanbevelingen die in de komende tijd door de rekenkamercommissies opgepakt kunnen worden.

Conclusies

De rapporten die door de rekenkamercommissies Parkstad Limburg zijn uitgebracht scoren redelijk tot goed, volgens de parameters van de NVRR Goudvink prijs voor het beste rekenkamerrapport. Deze parameters betreffen onder andere relevantie, actualiteit, concluderend en aanbevelend gehalte en de bruikbaarheid. Volgens de reviewers hebben de rapporten toegevoegde waarde voor de gemeenten. Aandachtspunt dat de reviewers hierbij zien is dat het taalgebruik in sommige rapporten niet goed aansluit bij de belevingswereld van de raadsleden. Onderzoeksrapporten met goede aanbevelingen kunnen daardoor onder in de la verdwijnen en geen navolging ondervinden.

Verbeterpunten zien de reviewers ook in een prioritering van de aanbevelingen, en een sterkere verantwoording van de onderwerpkeuze, de onderzoeksaanpak en het normenkader. De reviewers missen een herkenbaar onderscheid naar verschillende producten (rapport, quick scan, rekenkamerbrief). Zo zijn rapporten op basis van een volledig onderzoek soms vele malen dunner dan quick scans of rekenkamerbrieven.

Van meerdere kanten komt het advies om bij de onderwerpkeuze en de jaarplannen goed te letten op de timing van het verschijnen van rapporten. Daarbij moet gelet worden op de (politieke en maatschappelijke) actualiteit van het onderwerp en de hoeveelheid rapporten/audits die het gemeentelijk apparaat krijgt te verwerken. De rekenkamercommissie dienen daarmee rekening te houden. Dat geldt ook met betrekking tot de werkdruk van de raadsleden. Er zijn raadsleden die aangeven handvatten van de rekenkamercommissies te wensen over hoe om te gaan met de rapporten en de aanbevelingen. Zij missen, kortom, een zekere mate van nazorg door de rekenkamercommissies, opdat raad en gemeentelijk apparaat optimaal kunnen profiteren van de bevindingen en aanbevelingen van de rekenkamercommissies.

De peer reviewers misten de oriëntatie op de burger. Dat onderschrijven we slechts ten dele, mede gelet op de onderzoeken naar onderwerpen als de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en brievenafhandeling en -registratie. De rekenkamercommissies ontberen momenteel een onmiddellijke link met de burger, enerzijds om direct van de burger onderwerpen doorgespeeld te krijgen, anderzijds om bevindingen direct met de burgers te communiceren. De vraag is hoe direct deze link kan of moet zijn. De bestuurscommissie dient hierin het voortouw te nemen om de communicatie met de burger gestalte te geven.

Een betere communicatie is ook gewenst met de griffie, het gemeentelijk ambtelijk apparaat, de secretaris en het college. Het betreft hierbij met name punten als tijdige uitwisseling van

informatie en onderzoeksmateriaal, tijdige procedures rond ambtelijke en bestuurlijke hoor en wederhoor, enzovoort. Ook hierin dient de bestuurscommissie het voortouw te nemen.

Het staat buiten kijf dat de verschillende gemeenten profijt hebben van het samenwerkingsverband van de rekenkamercommissies. Zij profiteren volgens de reviewers evenwel nog onvoldoende van de mogelijkheden die het samenwerkingsverband biedt. Dat betreft bijvoorbeeld benchmarking bij onderwerpen die in meerdere gemeenten worden onderzocht. Dat gebeurt volgens de reviewers te weinig.

Dat wil overigens nog niet zeggen dat het samenwerkingsverband van rekenkamercommissies eindeloos kan uitbreiden om de synergievoordelen te maximaliseren. Uitbreiding van het samenwerkingsverband kent zijn grenzen.

Aanbevelingen

De evaluatiecommissie raadt de bestuurscommissie aan om op basis van de voorgaande conclusies de volgende punten op te pakken.

- Afspraken maken met de secretarissen en colleges van de deelnemende gemeenten voor de aanlevering van het onderzoeksmateriaal. Tevens worden afspraken gemaakt over de termijnen voor de ambtelijke en bestuurlijke wederhoor. Daarbij leggen de rekenkamercommissies zichzelf op dat zij tijdig bij secretaris en college aangeven wanneer de rapporten voor de hoor en wederhoorfase worden aangeleverd. De nota werkwijze dient daarop aangepast te worden.
- Wij bevelen aan om bij de vaststelling van de jaarplannen door de rekenkamercommissies en bestuurscommissie te letten op de timing van verschijnen van de rapporten. Enerzijds met het oog op de actualiteit, anderzijds met het oog op de opnamecapaciteit van raad, college en ambtenarenapparaat om met de aanbevelingen aan de slag te gaan.
- Tevens bevelen wij aan om in de jaarplannen een helder onderscheid te maken tussen onderzoeksrapporten en rekenkamerbrieven.
- In het communicatieplan extra aandacht te schenken aan de relatie met de burger. Dat gebeurt enerzijds met het oog op vergroting van de bekendheid van de rekenkamercommissies bij de burger, anderzijds om vanuit de burger onderwerpen aangereikt te krijgen. Dit laatste kan de oriëntatie van de rekenkamercommissies op de burger helpen focussen, door bij de onderwerpkeuze nog meer dan nu het geval is het burgerperspectief te betrekken.
- Om de kwaliteit van de rapporten te borgen is in de nota werkwijze een referent opgenomen die de rapportage mee- en tegenleest. Op basis van de conclusies bevelen wij aan om de referent een gerichte opdracht mee te geven, zodat eenduidig een kwaliteitscheck uitgevoerd kan worden op alle rapportages van de rekenkamercommissies. De volgende punten kunnen in een dergelijke check plaats hebben, overigens niet limitatief:
 - o Is de onderwerpkeuze gemotiveerd ?
 - o Is de onderzoeksaanpak (incl. normenkader) verantwoord ?
 - o Heeft een rapport een heldere opbouw ?
 - o Bevat het rapport een samenvatting ?

- Is het taalgebruik begrijpelijk ?
- Zijn de aanbevelingen relevant en/of urgent ?
- Zijn uitspraken / conclusies onderbouwd / gebaseerd op feiten ?
- Is een herkenbare prioritering aangebracht in de aanbevelingen?
- Besteedt het rapport aandacht aan de rol van de raad?
- Incidentele besluitvorming over bijvoorbeeld uitbreiding van het samenwerkingsverband met rekenkamercommissies van andere gemeenten kan het best geschieden in de bestuurscommissie, gehoord hebbende de overwegingen die leden (intern en extern) en griffiers naar voren brengen. Daarbij geven wij nu reeds mee dat samenwerking binnen Parkstadverband zonder meer synergievoordelen biedt, maar dat er grenzen zijn aan de voordelen die te behalen zijn met uitbreiding van de samenwerkingpartners. Waar die grens ligt is op voorhand niet te duiden, en zal elke keer apart bekeken moeten worden.
- Wij bevelen aan bij de aanbevelingen een duidelijk onderscheid te maken aan wie deze gericht zijn. Zo kunnen aanbevelingen aan ambtelijk apparaat of college gericht zijn, of specifiek voor de raad bedoeld zijn. Daarin kan een helder onderscheid aangebracht worden.
- Wij bevelen tevens relatief bindende afspraken met de onderzoekers te maken om de deadlines van het onderzoek te respecteren. De referent kan daarin een naar de bestuurscommissie toe signalerende rol vervullen met betrekking tot eventuele problemen.
- Tot slot bevelen wij aan deze notitie en de bijlagen ter kennisgeving aan de raden en colleges van de deelnemende gemeenten te sturen.